ROK VIII. STYCZEŃ 1927. NR. 1.

PRZEGLĄD WYDAWNICTW KSIĄŻNICY-ATLASU

ZJEDNOCZONYCH ZAKŁADÓW KARTOGRAFICZNYCH I WYDAWNICZYCH TOWARZYSTWA NAUCZYCIELI SZKÓŁ ŚREDNICH I WYŻSZYCH, SPÓŁKI AKCYJNEJ

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: LWÓW, CZARNIECKIEGO 12. TEL. 3-45 — WARSZAWA, NOWY ŚWIAT L. 59. TELEFON 147-62 i 223-65.

PRENUMERATA ROCZNA 1 ZŁOTY. ODDZ. LWÓW. P. K. O. 149.598 — ODDZ. WARSZ. P. K. O. 117 — DLA AKCJONARJUSZÓW BEZPŁATNIE.

MIESIĘCZNIK, POŚWIĘCONY KRYTYCE I BIBLJOGRAFJI WYDAWNICTW WŁASNYCH

DWIE AKTUALNE KSIĄŻKI PEDAGOGICZNE.

W dziale polskiej twórczości naukowej pedagogicznej daje się zauważyć w ostatnich czasach ożywiony ruch. Kieruje nim wyczucie potrzeb. Zapełniają się powoli dotkliwie odczuwane braki. Do zanotowania mamy świeżo dwie publikacje, niezmiernie interesujące i przychodzące w porę, bo w chwili bardzo silnie odczuwanej potrzeby. Jedną z nich jest praca prof. dr. *Leona Wachholza:* O zaburzeniach umysłowych u dzieci i młodzieży. Ma ona za zadanie, jak określa autor, zaznajomić rodziców, wychowawców i nauczycieli z nieprawidłowościami umysłu, które wbrew ogólnemu, błędnemu w tej mierze przekonaniu zachodzą bardzo często u dzieci i młodzieży i są przyczyną bądźto ich niepowodzeń w zdobywaniu wiedzy szkolnej, bądź też pewnych ich wykroczeń nietylko przeciw karności domowej i szkolnej, lecz nieraz także przeciw normom prawa karnego. Te jasno określone zadania spełnia książka w sposób przystępny, prosty i wyczerpujący. Autor nietylko poucza o przyczynach, objawach i rodzajach zaburzeń umysłowych, ale daje też wskazówki wychowawczo - lecznicze. Z tych powodów książka ta zasługuje na baczniejszą uwagę wychowawców, tem bardziej, że jest narazie pierwszą i jedyną polską książką, ujmującą to zagadnienie ze stanowiska pedologicznego.

Okładka K. Sopoćki do A. Pisulińskiego: Szlakiem słonia afrykańskiego.

Drugą taką aktualną książką jest *G. Kerschensteinera:* Pojęcie szkoły pracy, w przekładzie A. Kierskiej. Nazwać ją można aktualną, bo zjawia się jako tłumaczenie oddawna oczekiwane i w okresie żywego u nas zainteresowania się ruchem reformatorskim odnośnie do szkoły powszechnej. Ponieważ zaś G. Kerschensteiner jest jednym z ojców szkół n o w e g o t y p u, ponieważ ideałem jego jest,

by szkoła wychowywała dla państwa przydatnego obywatela, a spełni to, gdy przygotuje dziecko do wykonywania jakiegoś zawodu z myślą o dobru społeczeństwa i państwa, i ponieważ taki kierunek działalności szkoły leży na linji dążeń pedagogiki polskiej, dlatego poglądy G. Kerschensteinera są dla nas szczególnie interesujące. W książce tej omawia autor, jak należy rozumieć pojęcie szkoły pracy, i daje przykład organizacji szkoły powszechnej w tym duchu. O zainteresowaniu tą książką w Niemczech świadczy, że od r. 1911 wyszła w sześciu wydaniach. U nas pewnie zainteresowanie nią będzie niemniejsze.

Lwów, 15 stycznia 1927. *P. Z. Dąbrowski.*

PRZEGLĄD OSTATNICH WYDAWNICTW.

Opuściły świeżo prasę:

J. W. Goethe: Iphigenie auf Tauris. Biblj. Niem. T. XVIII. *Zł. 4·80.*

K. Dickens: Dawid Copperfield. Biblj. Iskier. T. XI. *Brosz. zł. 5·40, kart. 6·80.*

W druku znajdują się:

Q. Horatius: Poezje. Opr. T. Sinko. Wyd. III.
E. de Martonne: Zarys geografji fizycznej.
Die Sage von Doktor Faust. Biblj. Niem. T. XIX. Opr. J. Rollauer.
St. Pawłowski i *M. Janelli:* Polska współczesna. Wyd. II.
Platon: Wybór z pism. Cz. I. Apologja. Laches.
Prace Geograficzne. T. IX. Podole.
E. Romer i *M. Janiszewski:* Polska. Mapa przemysłowa. 1 : 850.000.
W. Rybczyński: Zbiór zadań z fizyki.
W. Scott: Talizman. Biblj. Iskier. T. XII.

NOWOŚCI WYDAWNICZE

St. Adamczewski: **Sympozjon.** Wybór prozaików polskich wieku XIX i XX. Do użytku klas VII i VIII szk. średnich. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. 420. *Zł. 9·60.*

Przesycenie lektury szkolnej samą niemal poezją i łączące się z tym stanem rzeczy coraz silniejsze zniechęcanie się uczniów do humanistyki wogóle skłoniło autora do wydania tej zwięzłej, jednotomowej antologji prozy polskiej, uwzględniającej przedewszystkiem pióra nowsze. Na treść jej składają się wyjątki z prac publicystycznych, rozpraw historycznych, utworów filozoficznych, studjów z zakresu hist. sztuki, artykułów o języku polskim, listów oraz krytyk literackich. Czytelnik znajdzie w niej długi szereg nazwisk od St. Staszica, M. Mochnackiego i J. I. Kraszewskiego począwszy, aż po O. Balzera, A. Brü knera, S. Żeromski go i innych mistrzów prozy doby obecnej. Treść ilustrują trzy wielkie plansze.

W. Dzierzbicka: **O uzdolnieniach zawodowych nauczyciela - wychowawcy.** Na podstawie ankiety. Prace Psychologiczne. T. V. Lwów - Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. 76. *Zł. 3·—.*

Praca ta jest w polskiej literaturze pedagogicznej pierwszym przyczynkiem do ustalenia właściwości psychicznych, niezbędnych do pełnienia zawodu nauczycielskiego. Zagadnienie to jako część wielkiego problemu doboru zawodowego, który stał się dziś kwestją czołową, jest sprawą niezmiernie trudną. To też autorka nie kusi się o całkowite jego rozwiązanie, lecz ustala na podstawie materjału ankiety te cechy psychiczne, które posiada większość badanych przez nią nauczycieli i które tem samem nabierają charakteru postulatywnego.

M. Falski: **Elementarz powiastkowy dla dzieci.** Z obrazkami K. Mackiewicza. Wydanie XI. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰ podłużne. Str. 160 nlb. *Zł. 1·40.*

Wydanie niezmienione.

B. Gebert i *G. Gebertowa:* **Opowiadania z dziejów powszechnych ze szczególnem uwzględnieniem dziejów Polski.** Cz. I. Do elekcji St. Augusta. Z 103 rycinami i 9 mapkami w tekście. Wydanie szóste, skrócone. Sześćdziesiąty tysiąc. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. 128. *Zł. 2·—.*

Wydanie niezmienione.

B. Gebert i *G. Gebertowa:* **Opowiadania z dziejów powszechnych ze szczególnem uwzględnieniem dziejów Polski.** Cz. II. Z 75 rycinami. Wydanie trzecie. Osiemdziesiąty tysiąc. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. 160. *Zł. 2·50.*

Wydanie niezmienione.

B. Gebert i *G. Gebertowa:* **Wypisy historyczne z dziejów ojczystych.** Wydanie trzecie, uzupełnione. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. 286 + 2 nlb. *Zł. 7·20.*

Wydanie niezmienione.

T. Gunia, ks.: **Zasady wiary katolickiej na tle dziejów biblijnych.** Podręcznik dla II klasy gimnazjalnej. Cz. II. Nowy Zakon. Do ostatniej wieczerzy Pańskiej Z ilustracjami i mapką. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. 139 + 1 nlb. + 1 mapka. *Zł. 3·30.*

Na treść tego podręcznika składa się krótki wstęp, obejmujący geografję Palestyny, opowiadania biblijne z zastosowaniami moralnemi, dogmatycznemi i liturgicznemi, zakończenie, katechizm, pacierz i wybór najważniejszych pieśni kościelnych. Z ważniejszych jego cech podnieść nal. ży umiejętne uwypuklanie prawd wiary dobranemi przykładami z żywotów świętych i dziejów ojczystych oraz zastosowaniami praktycznemi, popartemi argumentacją rozumową.

Homer: **Iljada.** Do użytku w gimn. Opr. A. Rapaport. Lwów-Warszawa. 1927. Druk własny. 8⁰. Str. XL + 174 + 2 nlb. *Zł. 5·40.*

Rzecz zupełnie nowa, tak przez dobór lektury, jak i przedewszystkiem przez znakomity wstęp, będący pracą nietylko wyczerpującą, ale i oryginalną. Na specjalną uwagę zasługują rozdziały, poświęcone osobistości greckiego pieśniarza i jego znajomości w życiu i literaturze polskiej.

Iskry. Ilustr. tygodnik dla młodzieży. Red. *W. Kopczewski.* Pren. roczna z przesyłką *zł. 19·60.*

Dla ścisłości podajemy uzupełnienie treści ostatniego rocznika tego czasopisma, wydawanego od dnia 18. XII. 1926 przez Zarząd Gł. T. N. S. W. w Warszawie.

Rok. IV, nr. 49. Treść: Gazetka. — *Duży:* Padł na posterunku. — *W. Prażmowska:* Józef Sułkowski, rycerz wolności. — *E. Kłoniecki:* Do pracy. — *Jawnuta:* Pierwsza nowelka. — *M. Czaplic:* Rękopis z wierzbowej dziupli. — *B. Dyakowski:* Przebieg i charakter trzęsień ziemi. — Ciekawe i nieciekawe. K. D. Z. Nasze listy. Rozrywki.

Nr. 50. Treść: Gazetka. — *Duży:* Dwadzieściacztery tysiące. — *W. Prażmowska:* Szlakiem podchorążych. — *E. Kłoniecki:* W rocznicę. — *St. Kossuthówna:* W rocznicę 29 listopada. — *M. Czaplic:* Rękopis z wierzbowej dziupli. — *B. Dyakowski:* O sposobach badania trzęsień ziemi i o wynikach tych ba-

dań. — *M. Wróblewska:* Na św. Andrzeja dziewkom z wróżby nadzieja. — *Wisława:* Przedziwna chwila. — Błądzące bieguny ziemi. — *M. Z.:* Leczenie lampek elektrycznych. — Wyniki konkursów. Nasze listy. Rozrywki.

Nr. 51. Treść: Gazetka. — *Duży:* Hołd polskiej nauce. — *A. Janowski:* Pol. Tow. Krajoznawcze. — *W. Prażmowska:* A właściwie było tak. — *St. Kossuthówna:* A ponad złoto. — *M. Zn. Szczepańska:* Św. Barbara, patronka górników. — *M. Czaplic:* Rękopis z wierzbowej dziupli. — *E. Kłoniecki:* Polskie roraty. — *R. Centnerszwerowa:* 45.000 kilometrów w powietrzu! — *A. Urbański:* Janowiec nad brzegiem Wisły. — *M. Z.:* Poziom morza dziś i niegdyś. — K. D. Z. Ciekawe i nieciekawe. Nasze listy. Rozrywki.

Nr. 52. Treść: Gazetka. — *Duży:* Pamiętaj rozchodzie. — *J. Szczepkowski:* Nie święci garnki lepią. — *H. Duninówna:* Do pamiętnika. — *E. Kłoniecki:* Jeżeli chcesz. — *W. Fischer:* Zamek w Będzinie. — *M. Z.:* Ukryte skarby. — *B. Dyakowski:* O rodzajach i przyczynach trzęsień ziemi. — *J. Tumińska:* Czekoladki. — *A. Dumas:* Ptaszek w niewoli. — Ciekawe i nieciekawe. Coś i niecoś dla młodych gospoś. Nasze listy. Rozrywki.

K. Hoppe: **Dzwonek Marji.** Wybór pieśni do Matki Boskiej. Godzinki o niepokalanem poczęciu Najśw. Panny Marji. Lwów-Warszawa. 1927. Druk własny. 8⁰. Str. 40. *Zł. 0·96.*

Zbiorek ten dwudziestu najpopularniejszych i najładniejszych pieśni o Matce Boskiej, ułożonych na dwa głosy, przeznaczył autor w pierwszym rzędzie dla ludności śląskiej. Może on jednak mieć wyborne zastosowanie także przy nauce religji w szkołach powszechnych i średnich, zwłaszcza w miesiącu maju.

G. Kerschensteiner: **Pojęcie szkoły pracy.** Przekładu dokonała A. Kierska pod red. dr. F. Kierskiego. Bibl. Przekł. Dzieł Pedagogicznych. T. IV. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. XII + 134. *Zł. 4·80.*

Na treść tej książki, której krótkie omówienie zawiera artykuł wstępny tego zeszytu, składa się: I. Cel państwa i zadania szkoły publicznej. II. Wykształcenie zawodowe jako pierwsze zadanie. III. Drugie i trzecie zadanie szkoły publicznej. IV. Metody szkoły pracy. V. Praca ręczna jako przedmiot nauczania i nauczyciel technik. VI. Streszczenie i zakończenie. Dodatek zawiera przykład organizacji miejskiej szkoły powszechnej. Treść objaśnia pięć tablic.

A. Lenkiewicz: **Gorgany zachodnie.** Podziałka 1 : 100.000 Rozmiary 34×45 *cm.* Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 1 arkusz. *Zł. 4·—.*

Mapę tę sprawdzono gruntownie w terenie, uwzględniając wszystkie zmiany, zaszłe w czasie wojny i później. Reambulator wprowadził przytem w tekst mapy o wiele bogatszą nomenklaturę, niż ją posiadała dawniejsza austrjacka mapa specjalna w tym sektorze, a przez wyróżnienie szlaków zimowych zrobił z niej nieodzowną pomoc nietylko dla turystów letnich, lecz i dla narciarzy.

Muzeum. Czasopismo, poświęcone sprawom wych. i szkolnictwa. Wyd. star. Okr. Lwowsk. T. N. S. S. i W. Red. *L. Jaxa Bykowski.* Prenumerata roczna z przesyłką *zł. 12·—.*

Rok XLI, nr. 4. Treść: Ś. p. St. Sobiński. — *A. Zieleńczyk:* Świad. dojrzałości a wstęp do szkół akademickich. — *B. Poletur:* Nauka o literaturze w oświetl. met. porównawczej. — *K. Zagajewski:* Pomoce do nauki języków obcych. — *M. Auerbach:* Zdania warunkowe w nauce szkolnej. — *J. Rączy:* Porządek przypadków deklinacyjnych w gram. szkolnych. — *J. Grzegorzewski:* Język angielski w szk. polskich. — *J. Ippoldt:* Lektura nowelistyczna w nauce jęz. niemieckiego. — Oceny i sprawozdania.

Cz. Nanke: **Historja nowożytna.** Podr. dla klas wyższych szkół średnich. Część pierwsza. Od pocz. w. XVI do pierwszego rozbioru Polski i wybuchu rewolucji francuskiej. Wydanie czwarte. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. 244. *Zł. 4·50.*

Wydanie to nie różni się zasadniczo od innych, jakkolwiek z dawniejszemi nie jest identyczne. Autor wprowadził bowiem pewne zmiany w metodycznem ujęciu przedmiotu, których potrzebę wykazała praktyka szkolna, a ponadto uzupełnił świeżo ogłoszone prace naukowe.

Cz. Nanke: **Wypisy do nauki historji nowożytnej.** Część pierwsza. Od początku w. XVI do pierwszego rozbioru Polski. Wydanie drugie. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. 211 + 1 nlb. *Zł. 4·20.*

Wydanie niezmienione.

A. Pawłowski: **Tablice matematyczne.** Do użytku przy nauce arytm. polit. w akad. handlowych. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. 40. *Zł. 1·20.*

Wydanie niezmienione.

A. Pisuliński: **Szlakiem słonia afrykańskiego.** Wrażenia z podróży i polowań w Afryce środkowej. Z 28 ilustracjami. Biblj. Iskier. T. X. Lwów-Warszawa. 1927. Druk własny. 8⁰. Str. IV nlb. + 217 + 3 nlb. + 1 mapka. *Brosz. zł. 5·50, kart. 7·—.*

Jest to opis części autentycznych wypraw myśliwskich, odbytych w latach 1884—1893 od ujść rzeki Zambezi do jej wodospadów oraz wzdłuż brzegów Sziry do jeziora Njassa i okolicznych gór. Treść opowiadań, dostoso-

wanych swym poziomem do umysłowości młodzieży, dla której w pierwszym rzędzie są przeznaczone, ozdabiają oryginalne rysunki i fotografje autora, przeważnie treści przyrodniczej. Podkreślić należy, że w czasie odbywania swych wypraw autor i jego towarzysze byli pierwszymi Polakami w owych stronach Afryki środkowej.

Polski Przegląd Kartograficzny. Kwartalnik. Red. *E. Romer*. Prenumerata roczna z przesyłką *zł. 8 —*.

Rok III, nr. 9—12. Treść: Od redakcji. — *A. Łomnicki:* Ocena projektu Rzut i układ Kartograficzny dla polskich map wojskowych z siecią kilometryczną. — *T. Niedzielski:* Organizacja miernictwa i kartografji. — Mapy Polski. Mapy krajów sąsiednich. Mapy Europy. Atlasy. Wyjaśnienie.

Nr. 13—14. Treść: *E. Romer:* Kilka uwag o skośnem oświetleniu krajobrazu. — *J. Wąsowicz:* Mapa etnograficzna woj. poznańskiego. — Stan zdjęcia i kartografji estońskiej. Vojenský Zeměpisný Ústav w r. 1925. Instytut kart. im. E. Romera. Mapy Polski. Mapy sąsiednich krajów Polski. Inne mapy. Atlasy. Atlasy szkolne. Słowniki geograficzne. Głosy o polskiej kartografji.

F. Próchnicki i *K. Wojciechowski:* **Wypisy polskie dla szkół średnich.** Tom IV. Na kl. czwartą. Wydanie ósme, ilustrowane. Lwów-Warszawa. 1926 Druk własny. 8⁰. Str. IV + 270 + 2 nlb. *Zł. 4·20.*

Wydanie niezmienione.

Przyroda i Technika. Miesięcznik, pośw. naukom przyrodn. i ich zastosowaniu. Red. *M. Koczwara.* Pren. roczna z przesyłką *zł. 8·40.*

Rok V, nr. 9. Treść: *A. Sabatowski:* Człowiek a jego klimat świetlny. — *K. Jamróz:* Pogląd na rozwój tkactwa. — *W. Mozołowski:* O stężeniu jonów wodorowych. — Sprawy bieżące. Postępy i zdobycze wiedzy. Rzeczy ciekawe. Co się dzieje w Polsce? Ruch naukowy i organizacyjny. Książki, które warto czytać. Przegląd czasopism. Słowniczek wyrazów obcych i terminów naukowych.

Nr. 10. Treść: *A. Rundo:* Bałtyk w świetle poglądów przyrodniczych XVIII stulecia oraz hydrologji współczesnej. — *J. Kołodziejczyk:* Morfologja roślin porównawcza i eksperymentalna. — *R. Kuntze:* Wpływ człowieka na skład fauny. — Sprawy bieżące. Postępy i zdobycze wiedzy. Rzeczy ciekawe. Co się dzieje w Polsce? Ruch naukowy i organizacyjny. Książki, które warto czytać. Przegląd czasopism. Słowniczek wyrazów obcych i terminów naukowych. Skrzynka redakcyjna.

St. Pszon: **Francuska korespondencja handlowa.** Cz. I. Interesy towarowe. Lwów-Warszawa. 1927. Druk własny. 8⁰. Str. IV + 63 + 1 nlb. *Zł. 2·40.*

Podawszy ogólne uwagi o pisaniu listów handlowych, zestawia autor kolejno wszelkie wyrażenia i zwroty, które mogą być potrzebne w handlowej korespondencji francuskiej. Obok tekstu obcojęzycznego zamieszcza także tekst polski, co umożliwia korzystanie z podręcznika również niewładającemu dostatecznie językiem francuskim handlowym.

W. Scott: **Kwintyn Durward.** Powieść z czasów Ludwika XI. Opracowała T. T. Biblj. Iskier. T. IX. Lwów-Warszawa. 1927. Druk własny. 8⁰. Str. IV nlb. + 284. *Brosz. zł. 5·40, kart. 6·80.*

Mało w Polsce znany i czytany autor, jakkolwiek wybitnym był jego wpływ na kształtowanie się literatury europejskiej w epoce romantyzmu. Tem większej doniosłości nabiera wydanie tłumaczenia jednego z najlepszych jego dzieł w czasach dzisiejszych, gdy młodzież w doborze lektury schodzi na manowce, sięgając po rzeczy sensacyjne, płytkie i marne. Mimo bowiem stu lat, jakie dzielą ukazanie się tej książki od chwili obecnej, bije od niej powiew rzeźwy i świeży, owiewa ją urok tajemniczości, tak potrzebny wiekowi młodzieńczemu, a nadewszystko płynie z niej pokarm, pozbawiony jadu deprawacji moralnej. Może nas miejscami razić postać Ludwika XI, bohater opowiadania stanowi jednak tak silną jego przeciwwagę, że moment etyczny nie doznaje szwanku.

T. Sierzputowski: **Arytmetyka.** Cz. III. Dla V klasy szkoły powszechnej i II klasy gimnazjalnej. Liczby ułamkowe. Wiadomości z arytmetyki poglądowej. Wydanie VI. Studwudziesty tysiąc. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. VII nlb. + 154 + 2 nlb. *Zł. 2·80.*

Wydanie niezmienione.

T. Sierzputowski i *S. Klebanowski:* **Elementarz rachunkowy.** Cz. I. Pierwszy rok nauki. Wydanie drugie. Dziewięćdziesiąty tysiąc. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. 48 nlb. *Zł. 0·80.*

Wydanie niezmienione.

T. Sierzputowski i *S. Klebanowski:* **Elementarz rachunkowy.** Cz. II. Drugi rok nauki. Wydanie drugie. Sześćdziesiąty tysiąc. Siedmdziesiąty tysiąc. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. 8⁰. Str. 43. + 1 nlb. *Zł. 0·80.*

Wydanie niezmienione.

K. Sośnicki: **Zarys logiki.** Dla klas wyższych szkół średnich, ze szczeg. uwzgl. semin. nauczycielskich. Wydanie drugie. Lwów-Warszawa. 1927. Druk własny. 8⁰. Str. 92. *Zł. 2·10.*

W wydaniu tem, nieco zmienionem, wykorzystał autor częściowo postulaty, stawiane książce ze strony recenzentów, oraz usunął dostrzeżone braki i niedopatrzenia.

Szkolny atlas historyczny. Cz. I. Dzieje starożytne. Opr. *J. Natanson-Leski.* Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny. Folio. Kart 5. *Zł. 7·50.*

Atlas ten przeznaczony jest przedewszystkiem dla szkoły średniej. Zawiera on wszystkie ważniejsze nazwy i pojęcia historyczno-geograficzne, spotykane przy nauce szkolnej dziejów starożytnych i czytaniu łatwiejszych autorów klasycznych. Układ atlasu jest prosty. Każda z pięciu tablic poświęcona jest odrębnej dziedzinie historji starożytnej. Te same sposoby oznaczania przeprowadzone są konsekwentnie w całej pracy dla ułatwienia orjentacji uczniów i podniesienia przejrzystości atlasu.

Treść: 1. Wschód starożytny i Palestyna. *a.* Wschód starożytny w przeddzień powstania państwa perskiego 1 : 15,000.000; *b.* Ludy rasy białej. Rozmieszczenie przybliżone w VII wieku przed Chr. 1 : 60,000.000; *c.* Palestyna 1 : 2,500.000; *d.* Jerozolima 1 : 25 000. — 2. Grecja. *a.* Grecja w epoce wojen perskich 1 : 3,000 000; *b.* Ateny starożytne 1 : 50.000. *c.* Akropol ateński za Peryklesa 1 : 7.500; *d.* Okolica Aten 1 : 300.000; *e.* Wojna peloponeska. Rozkład sił 1 : 15,000 000. — 3. Czasy Aleksandra Wielkiego. *a.* Świat grecki i Wschód zhelenizowany przed podbojem rzymskim 1 : 25,000.000; *b.* Epoka Aleksandra Wielkiego 1 : 17,500.000; *c.* Świat zamieszkany według Herodota; *d.* Świat zamieszkany według Eratostenesa. — 4. Italja za Rzeczypospolitej. *a.* Ludy Italji w w. VI przed Chr. 1 : 9,000.000; *b.* Italja za Rzeczypospolitej 1 : 4,000.000; *c.* Rzym starożytny 1 : 50.000; *d.* Kapitol i Palatyn 1 : 12.500; *e.* Okolica Rzymu 1 : 750.000.— 5. Państwo Rzymskie. *a.* Cesarstwo Rzymskie. Rozwój terytorjalny 1 : 15,000.000; *b.* Fragment mapy dróg cesarstwa rzymskiego.

T. Szumański: **Zasady kartografji.** Siatki geograficzne. Podręcznik dla nauczycieli i studentów geografji. Lwów-Warszawa. 1926. Druk własny, 8°. Str. VIII + 195 + 1 nlb. *Zł. 8·40.*

Autor posługuje się w swej pracy elementarnym sposobem nauczania, każdy zaś rozdział kończy szeregiem ćwiczeń praktycznych, ujmujących całość wykładu. Ponieważ w obliczeniach zniekształceń i elementów projekcyj opiera się na wartościach funkcyj kątów i pomaga sobie logarytmami, przeto na końcu podręcznika wprowadził szereg tablic pomocniczych oraz tabelkę logarytmów i wartości funkcyj kątowych.

Treść: Wstęp. — I. Powstawanie i zniekształcenia siatek. — II. Siatki azymutalne. — III. Siatki azymutalne poprzeczne. — IV. Siatki azymutalne skośne. — V. Przegląd i ocena siatek azymutalnych. — VI. Siatki stożkowe normalne. — VII. Sieć stożkowa prosta. — VIII. Inne siatki stożkowe. — IX. Siatki stożkowe poprzeczne i skośne. — X. Przegląd i ocena siatek stożkowych. — XI. Siatki walcowe normalne. — XII. Siatki walcowe w położeniu nienormalnem. — XIII. Siatki, wyprowadzone z poprzednich siatek lub z matematycznych założeń. — XIV. Przegląd siatek. — XV. Uwagi o technice rysunku kartograficznego. — XVI. Wiadomości z geografji matematycznej. — Tablice pomocnicze do obliczenia siatek.

L. Wachholz: **O zaburzeniach umysłowych u dzieci i młodzieży.** Podręcznik dla rodziców, wychowawców i nauczycieli. Lwów-Warszawa. 1927. Druk własny. 8°. Str. VII + 1 nlb. + 140. *Zł. 4·80.*

Jest to pierwszy podręcznik w polskim języku, poświęcony zagadnieniom psychopatologiczno-pedagogicznym, których znajomość dla wychowawców jest niezbędnie potrzebna, jeżeli wychowanie dzieci i młodzieży ma być istotnie celowem i ma osiągnąć rzetelne wyniki.

Treść: I. Wstęp. II. O przyczynach zaburzeń i chorób umysłowych. III. Zdrowie umysłowe a choroba umysłu. IV. Objawy psychopatji u dzieci i młodzieży. V. Ważniejsze typy psychopatyczne. VI. Przywary wieku dziecięcego. VII. Przestępczość a psychopatja. VIII. Choroby umysłowe dzieci i młodzieży. IX. Zapobieganie chorobom umysłowym. X. Wskazówki wychowawczo-lecznicze.

W. Zillinger: **Zbiór ćwiczeń i zadań z fizyki.** Cz. I. Dla kl. IV i V gimnazjalnej. Lwów Warszawa. 1926. Druk własny. 8°. Str. VIII + 104. *Zł. 3·60.*

Podręcznik ten, ilustrowany 106 rycinami, zawiera wielką ilość systematycznie ułożonych ćwiczeń z wszystkich działów fizyki, dających się wykonać, często bez kosztownych przyrządów, wraz z krótkim planem. Spis koniecznych przyrządów niewątpliwie ułatwi zorganizowanie pracowni fizycznej. Podręcznik zawiera również liczny zbiór zadań na obliczenie, dostosowanych do poziomu umysłowego ucznia i jego wiedzy matematycznej.

GŁOSY PRASY

Wydawnictwa perjodyczne.

Rocznik Pedagogiczny. Komitet redakcyjny pod przewodn. *S. Dicksteina.* Red. *H. Radlińska.* W Przeglądzie Pedagogicznym, r. 1926, nr. 22, poświęca drugiemu tomowi tego wydawnictwa I. M. dłuższą ocenę i tak reasumuje swoje wywody: „Stanowi niezmiernie bogate źródło informacji dla każdego z czytelników polskich czy obcych, któryby chciał się zaznajomić z obecnym stanem najważniejszych zagadnień wychowawczych we współczesnej Polsce". Recenzent *Szkoły Specjalnej,* r. 1925, nr. 3, pisze o tymże roczniku: „Wydawnictwo to nie zajmuje się bezpośrednio sprawą szkolnictwa specjalnego, nie podajemy więc szerszego sprawozdania z jego treści; ze względu jednak na jego doniosłe znaczenie dla całego świata pedagogicznego przytaczamy dla informacji spis działów, wchodzących w zakres tego tomu". Następuje podanie treści. Znamienne słowa zamieszcza o tem wydawnictwie *Biuletyn Koła Psychologicznego,* r. 1925, nr. 3; przytaczamy je w całości: „Trudno jest w krótkiem streszczeniu zdać sprawę z bogactwa treści artykułów, które składają się na drugi tom Rocznika Pedagogicznego, nieustępującego w niczem tomowi pierwszemu, przewyższającemu go nawet pod wielu względami. Redakcja dążyła do wysunięcia zagadnień ogólnych, doniosłych dla wszystkich wychowawców..., do omówienia spraw poszczególnych w zakresie, który powinien być znany różnym specjalistom. Redakcja starała się o zjednanie licznych współpracowników, o informacje możliwie ściste, z pierwszego źródła, o uwzględnienie w przeglądzie wszystkich kierunków ideowych. Układ systematyczny bibljografji ułatwia w przeglądzie całość poruszanych zagadnień. **Rocznik jest monumentem wiedzy pedagogicznej,** starannie skoordynowanej; owiany duchem twórczej polskiej myśli pedagogicznej, stanowi wydawnictwo jedyne u nas". Z głosów prasy zagranicznej notujemy wzmianki, zamieszczone w *Pour l'Ére Nouvelle,* r. 1925, nr. 16, tak brzmiącą: *„Saluons ce magnifique travail de compilation qui contient une chronique et une bibliographie très sérieuse pour les années 1922 et 1923. Le chapitre deuxième contient des articles fort bien faits".*

KRONIKA INSTYTUCJI

Z żałobnej karty. I znów przychodzi nam zanotować ubytek jednego z naszych najtęższych współpracowników, wyrwanego nieubłaganą ręką losu ze społeczności żyjących. W dniu 3. XI. 1926 zakończył ś. p. Feliks Kierski swoje młode, a tak już w plon naukowy bogate życie. Rzetelny pracownik, całą duszą oddany zagadnieniom pedagogicznym, pozostawił po sobie dorobek, jakim rzadko kto poszczycić się może. O dorobku tym pisały szeroko dzienniki i czasopisma fachowe, nie będziemy zatem powtarzać znanej już treści. Zwrócić pragniemy tylko uwagę na najważniejsze z jego dzieł, Encyklopedję pedagogiczną, której wiele znojnych lat życia poświęcił, a której znaczenie dla szkolnictwa polskiego jest wprost nieocenione. Nie można sobie wyobrazić nauczyciela, któryby tej rzeczy nie znał od deski do deski, jeśli chce iść z prądem czasu i mieć pewność we wszystkich sprawach, których znajomość wiąże się ściśle z jego zadaniem. Tyle oryginalnej pracy, tyle prawdziwej wiedzy włożył ś. p. Autor w swe dzieło, tak przystępnie i umiejętnie rozwiązał kwestję przyswojenia społeczeństwu polskiemu całokształtu zagadnień wychowawczych, w tak szerokiej mierze uwzględnił przytem dorobek polskiej myśli pedagogicznej, że winniśmy mu wszyscy prawdziwą wdzięczność za ułatwienie nam żmudnej pracy na niwie szkolnej.

Cześć pamięci niestrudzonego pioniera i zacnego obywatela!

Z głosów prasy o działalności instytucji. Ocenę zbiorową wszystkich naszych szkolnych wydawnictw filologicznych zamieścił wespół z oceną publikacyj innych firm nakładowych A. Rapaport w *Eosie*, t. XXIX, str. 257—271; ciekawych odsyłamy do jej szczegółów.

Z prasy amerykańskiej. Uznanie, z jakiem się spotkała praca prof. dr. E. Romera zagranicą, odbiło się echem także i w prasie polskiej na obczyźnie. Znamienne słowa zamieszcza w związku z tem *Dziennik Chicagoski,* r. 1926, nr. 28, tak pisząc:

„Profesora lwowskiej wszechnicy, dr. E. Romera, mianuje Królewskie Towarzystwo Geograficzne w Londynie swoim członkiem honorowym. Rzadkie to i ze wszech miar godne odznaczenie, spotyka tym razem drugiego dopiero Polaka. Prof. dr. E. Romer, od czasu powstania Polski, stara się zarówno wśród swoich, jak i w wielkiej mierze pośród obcych, gdzie nas celowo w atlasie, czy podręczniku geograficznym, przedstawiają z błędami, o to, aby dać wzorową mapę Polski, aby pod każdym względem mapa naszej Ojczyzny była kartą dla Polaka, czy obcego, na wyżynie mapy zagranicznej. Widocznie Anglicy, uczeni ich geografowie, ocenili tę pracę E. Romera, skoro wśród ograniczonej liczby pięćdziesięciu członków znaleźli miejsce dla Polaka, dla uczonego geografa, twórcy, że powiemy, mapy Polski, od chwili powstania Ojczyzny, jednej, opartej na zdobyczach wiedzy geograficznej i statystyce wiarogodnych obliczeń. Potrafił uczony geograf polski, szerzący kult wiedzy szeroko, dotrzeć do Anglji, gdzie go tak zaszczytne, zasłużone odznaczenie spotkało!"

W związku z tem podajemy odpis listu, niemniej charakterystycznego, bo zawierającego opinję poważnego badacza zagranicznego:

„October, 19-th, 1926.

Coytbury, St. Giles's Hill, Winchester, England.

Dear Professor,

I beg to thank you very sincerely for your kindness in sending me copies of the Atlas Polski współczesnej and of the Powszechny atlas geograficzny, and I venture to congratulate you upon the admirable work which you are doing for the geography of Poland and the neighbouring countries.

Believe me
Yours very sincerely
C. F. Close
General Secretary
International Geographical Union.

Zmiana ceny. Z dniem 12. I. 1927 zniżyliśmy cenę na ks. *W. Gadomskiego:* Katechizm ilustr. większy dla katolików ze zł. 3·— na zł. 2·40; zaznaczamy przytem, że z powodu chwilowego wyczerpania Katechizmu ilustr. małego tegoż autora ekspedjujemy wyżej wymienioną książkę, która zawiera w sobie całość katechizmu mniejszego.

Wydawnictwo i nakład Książnicy-Atlasu Tow. Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych, S. A. Redaktor: Jan Koczwara, Lwów, Czarnieckiego 12. Zakłady Graficzne Książnica-Atlas, Lwów.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.